

Nagroda im. Stanisława Lema

O projekcie statuetki

dr hab.
Krzysztof Franaszek

Nagroda im. Stanisława Lema, ustanowiona decyzją spadkobierców pisarza oraz Instytutu Lema, od 2024 roku przyznawana jest corocznie osobom fizycznym w czterech kategoriach: kultura, nauka, technologia oraz nagroda specjalna.

Laureatami zostają osoby wyróżniające się szczególnymi osiągnięciami w swoich dziedzinach, których działalność odzwierciedla wartości bliskie Stanisławowi Lemowi: budowę nowoczesnej i innowacyjnej Polski, otwartość na najnowsze rozwiązania technologiczne oraz rozwijanie szeroko pojętego dialogu społecznego – zwłaszcza pomiędzy przedstawicielami różnych środowisk: prawników, ekonomistów, przedsiębiorców, naukowców, polityków, dziennikarzy, ludzi kultury i artystów. Nagrodę otrzymują osoby, które łącząc te wartości, stawiają człowieka w centrum swojej działalności – tak jak czynił to Stanisław Lem w swojej twórczości literackiej. Kapituła może również zdecydować o przyznaniu Nagrody Specjalnej.

Ryc. 1 Autor projektu, dr hab. Krzysztof Franaszek.
Źródło: fot. Maciej Kawecki.

Autorem statuetek wręczanych laureatom jest Krzysztof Franaszek (ryc. 1). W swojej praktyce artystycznej poszukuje nowych środków wyrazu, pracując z metalem, drewnem, tworzywami sztucznymi, drukiem 3D, multimediami oraz instalacjami elektrycznymi

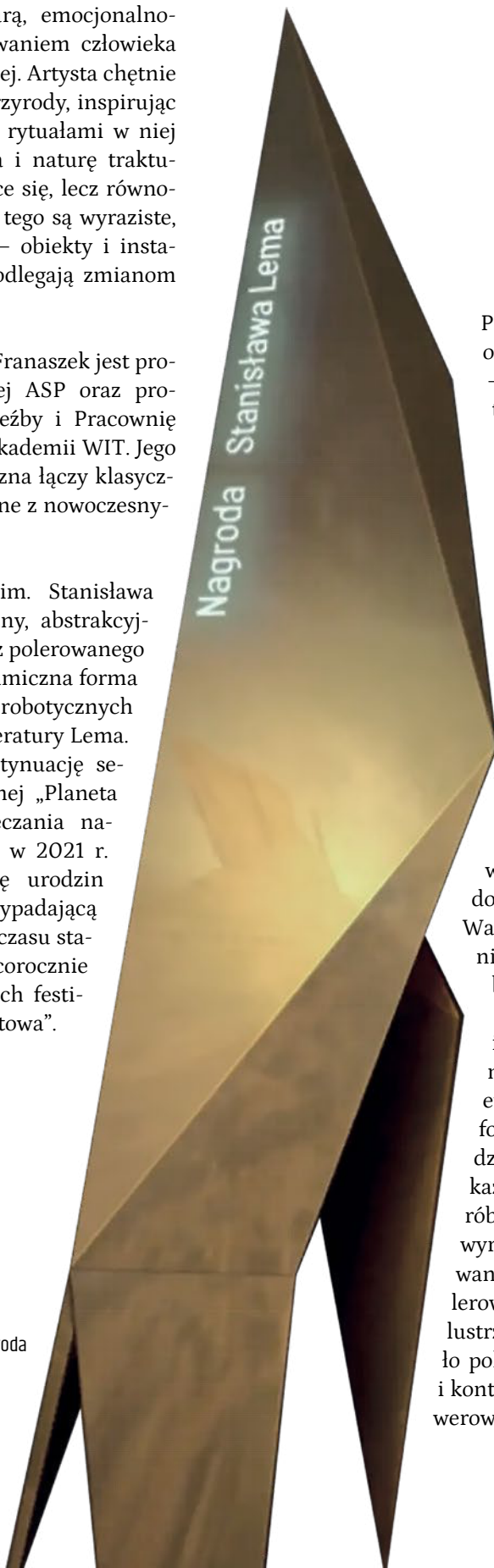
i świetlnymi. Twórczość Franaszka koncentruje się wokół zagadnień związanych z ludzką naturą, emocjonalnością oraz funkcjonowaniem człowieka w przestrzeni miejskiej. Artysta chętnie sięga do motywów przyrody, inspirując się mechanizmami i rytuałami w niej obecnymi. Człowieka i naturę traktuje jako dwie ścierające się, lecz równoważące siły. Efektem tego są wyraziste, abstrakcyjne formy – obiekty i instalacje, które często podlegają zmianom i ewolucji.

Dr hab. Krzysztof Franaszek jest profesorem warszawskiej ASP oraz prowadzi Pracownię Rzeźby i Pracownię Rzeźby Cyfrowej w Akademii WIT. Jego działalność dydaktyczna łączy klasyczne techniki artystyczne z nowoczesnymi technologiami.

Forma Nagrody im. Stanisława Lema to geometryczny, abstrakcyjny obiekt wykonany z polerowanego na lustro brązu. Dynamiczna forma rzeźby nawiązuje do robotycznych postaci znanych z literatury Lema. Projekt stanowi kontynuację serii rzeźb zatytułowanej „Planeta Lem”. Tradycja wręczania nagrody rozpoczęła się w 2021 r. – w setną rocznicę urodzin Stanisława Lema, przypadającą 12 września. Od tego czasu statuetki są wręczane corocznie podczas gali w ramach festiwalu „Bomba Megabitowa”.

Ryc. 2 Trójwymiarowa wizualizacja statuetki. Źródło: <https://nagrodylema.pl/nagroda>

Proces twórczy rozpoczął się od wykonania serii rysunków – pierwsze pomysły i kształty były szkicowane tradycyjnie, ołówkiem na papierze. Po konsultacjach ze spadkobiercami Stanisława Lema oraz dr Maciejem Kawecim, prezesem Instytutu Polska Przyszłości, wybrano dwa projekty. Następnie powstały wizualizacje 3D (ryc. 2) i fotomontaże, a po ostatecznej decyzji – animacja obrotowa prezentująca projekt.

Realizacja rzeźb to wieloetapowy proces. Na początku wykonano wydruki 3D w celu dopasowania skali i wyważenia. Warto podkreślić, że statuetka nie posiada podstawy – stoi stabilnie na trzech punktach, co nadaje jej wizualną lekkość i przypomina małego robota na trzech nóżkach. Kolejnym etapem było przygotowanie form do odlewu: prototyp podzielono na dwie części i przekazano do odlewni brązu. Obróbka mechaniczna obejmowała wyrównanie powierzchni, spawanie, ponowne wyważenie i polerowanie aż do uzyskania efektu lustrzanego. Wnętrze rzeźby zostało pokryte patyną, co dodało głębi i kontrastu. Następnie, metodą grawerowania laserowego, naniesiono

na statuetkę tytuł nagrody, nazwisko laureata oraz podpis autora. Finalnym etapem było lakierowanie w celu zabezpieczenia powierzchni.

Do każdej statuetki zaprojektowano indywidualne opakowanie (ryc. 3). Pudełko, stworzone techniką modelowania 3D, wykonano z granatowego materiału ze srebrnymi drobkami, przypominającymi gwieździste niebo. Rzeźbę o wysokości 35 cm można w nich bezpiecznie schować – opakowanie zamyka się dzięki wbudowanym magnesom. ■

dr hab. Krzysztof Franaszek

Ryc. 3 Nagroda i opakowanie. Źródło: Opracowanie własne.